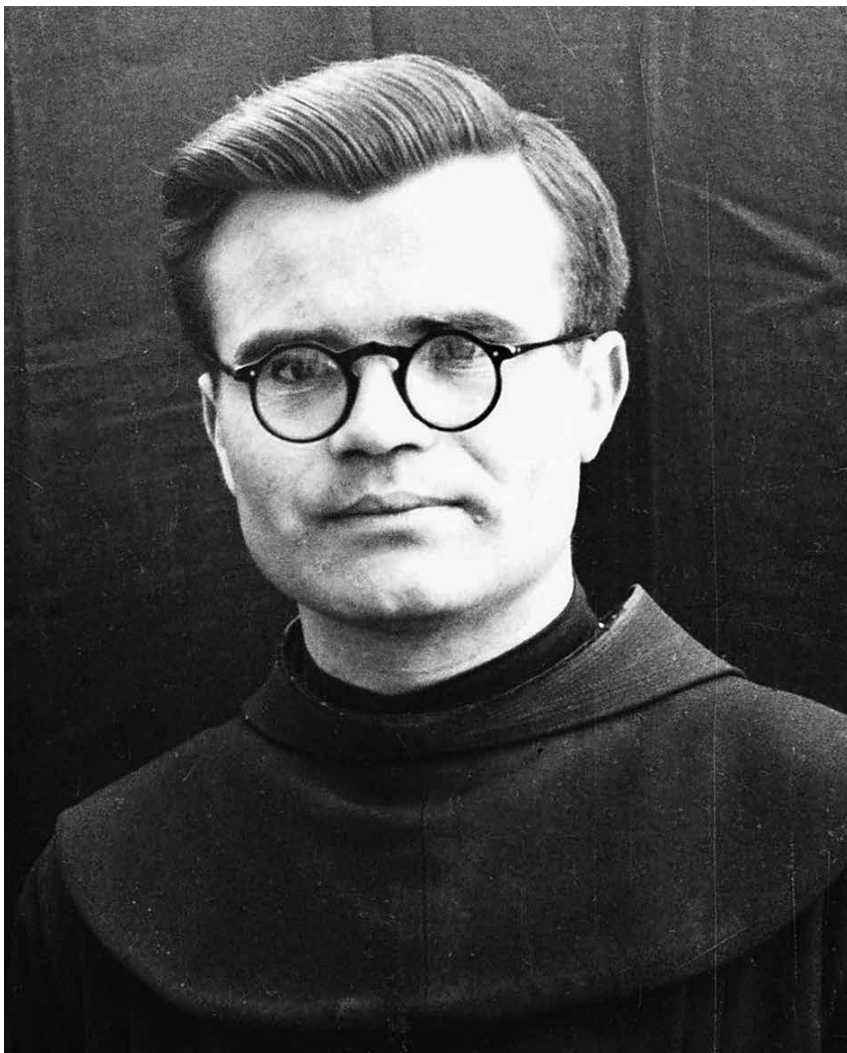

PRONAĐEN I FRA SLOBODAN LONČAR

Široki Brijeg, 30. srpnja 2013. (Vicepostulatura) – Hvala Bogu, među pobijenima u masovnoj grobnici na lokalitetu Tomića njiva u Ljubuškom nakon fra Martina Sopte ovih smo dana pronašli i posmrtnu ostatke fra Slobodana Lončara, u neposrednoj blizini fra Martinova tijela. Po tome zaključujemo da su ih vjerojatno zajedno ubili. Bilo je to najvjerojatnije u noći između 12. i 13. veljače 1945.

Razne činjenice iz prve ruke o komunističkom odvođenju fra Slobodana Lončara iz Drinovaca i ubojstva u Ljubuškom možemo saznati

iz knjige *Apokaliptični dani* fra Janka Bubala i iz knjige *Fratari, narodni neprijatelj* fra Ratimira Kordića. Ovako to sažeto opisuje fra Ratimir Kordić, koji je kao župnik službovao zajedno s fra Slobodanom u Drinovcima te ga nastojao zaštititi i kasnije ga išao tražiti:

9. veljače uvečer počela je Kalvarija moga pomoćnika fra Slobodana. Nakon pretrage sobe, lišenja slobode, noćnog putovanja preko Sovića do Čove u Ružićima i putovanja u Ljubuški 10. veljače izjutra, tu je, ni četrdeset osam sati nakon dolaska bio strijeljan. Pojednosto o njegovu stradanju malo su poznate. Znam

da mu je jedan fratar (fra Janko) dao odrješenje uz pretbodno upozorenje da se pokaje. Odrješenje je bilo kroz zatvorena vrata. Možda ni dvadeset četiri sata prije strijeljanja bio je šamaran. Sad mi je jasno zašto mi je Ćazim Dizdarević preko telefona odgovorio da ne treba fra Slobodanu ni rublje ni hrana, da on ima sve. Tada je fra Slobodan već bio mrtav.

Ovako, pak, govori o navodnoj fra Slobodanovoj krivnji i krivnji drugih fratara:

Tih dana dobio sam »Slobodnu Dalmaciju«. Jedan dulji članak pisao je uglavnom o hercegovačkim fratrima. Tvrdi se da je oslobođen Široki Brijeg, da su fratri pucali i borili se u redovima neprijatelja naroda i da su dobili zasluženu plaću. Piše i o nekim drugim fratrima. Za fra Slobodana stoji da je išao na noćne sastanke sa škriparima te da se presvlačio u ženske haljine i prevodio škripare na Široki Brijeg. Koliko riječi, toliko laži! Nigdje ne piše da je netko od fratara ubijen, samo stoji da su dobili zasluženu plaću. K tome piše za one koji još nisu u rukama narodne vlasti da će i oni dobiti zasluženu plaću i da će im narod suditi. Narod je ubrzo doznao za sudbinu fratara. Duboko potresen zbog te tragedije ujedno je strepio za sudbinu nas malo koji smo još u životu.

U vijesti o pronalasku fra Martina Sopte pisali smo sljedeće retke o masovnoj grobnici u Ljubuškom:

»Masovna grobnica u Ljubuškom nalazi se na lokalitetu Tomića njiva. Kao i do svih drugih masovnih grobnica u komunističko vrijeme do nje se dolazilo krišom. Nije se znalo tko je u njoj točno ubijen, samo se pretpostavljalo, ali se mjesto ljubomorno čuvalo od zatiranja. Svuda okolo niknule su kuće, ne i tu, jer je svim aspirantima prišapnuto što to mjesto točno sadrži. Padom komunizma devedesetih godina prošloga stoljeća

mjesto gdje se pretpostavljalo da je masovna grobnica očišćeno je, posebno zalaganjem fra Vladimira Kozine i fra Velimira Mandića, te je započelo odavanje počasti ubijenima uz sudjelovanje mnoštva puka Božjega. Zahvaljujući svjedočanstvima i dokumentima, Vicepostulatura postupka mučeništva "Fra Leo Petrović i 65 subrača", na čelu s vicepostulatorom fra Miljenkom Stojićem, u suradnji s Povjerenstvom za uređivanje i obilježavanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća na području općine Ljubuški, na čelu s Vicom Nižićem, 19. – 28. srpnja 2010. vodila je iskapanje. Radovi su se odvijali pod stručnim vodstvom arheologa Tihomira Glavaša i forenzičarke Marije Definis-Gojanović. Ukupno je otkopano 28 tijela. Očito su prije smrti morali pripremiti mjesto gdje će

biti ubijeni, jer su pronađeni i ostatci vatre na kojoj su se grijali stražari, moguće sami ubojice. Uz dva tijela pronađeni su i ostatci krunice i franjevačkog habita.»

Nakon prikupljanja novčanih sredstava za DNK analizu pobijenih u Knešpolju i dovršetku toga postupka, pristupili smo DNK analizi pobijenih na Tomića njivi u Ljubuškom. Uz navedenu dvojicu fratara pronašli smo i Grgu Marića, jer je njegova rodbina već dala uzorke krvi.

Fra Slobodan Lončar rođen je 1. ožujka 1915. u Vinjanima. Roditelji su mu bili Petar i Franjka, r. Bago. Kršten je 3. ožujka 1915. u župi sv. Jure u Viru. Na krštenju je dobio ime Ivan. Pučku školu pohađao je u Posušju, a gimnaziju na Širokom Brijegu. Filozofiju i teologiju studirao je u Mostaru.

Franjevački habit obukao je na Humcu 3. srpnja 1934., a vječne je zavjete položio 5. srpnja 1938. Za svećenika je zaređen 16. lipnja 1940. u Mostaru. Kao župni vikar službovao je od 1942. do 1944. na Širokom Brijegu odakle je premješten u Drinovce. Tu su ga, kako rekospo, komunisti uhitili 9. veljače 1945., odveli u Ljubuški i ubili. O njemu piše još živući mu subrat fra Častimir Majić: »Fra Slobodan je zračio ljudskom toplinom i vedrinom koju je očitovao u susretu sa svim osobama u životu. Nadasve, bio je čvrst značaj na koga smo se mogli osloniti i na njegovu potporu računati. Posjedovao je izvjesnu dozu humora što se posebno očitovalo u šaljivome glasilu "Podbadalo" koje je zajedno s fra Žarkom Lentićem uređivao u Mostaru.«

Vađenje uzoraka za DNK analizu iz obiteljske grobnice

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»fra Leo Petrović i 65 subrača«, VII., 1 (12),
Široki Brijeg, 2014.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14,
88220 Široki Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: (039) 700-325
faks: (039) 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilu izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD;
Canada 13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga... (s naznakom za Vicepostulaturu i nakanu):

a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovna Ljubuški:
žiro-račun (BiH): 3381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Poteškoće su nas zaista stisle sa svih strana, ali to ne znači da smo izgubili nadu. Dapače. Idemo naprijed dokazujući da znamo što znači biti pravi ljudi i pravi kršćani.

Udruga *U ime obitelji* izvojevala je veličanstvenu pobjedu u obrani braka. Trebalo je, na žalost, dokazivati da je on zajednica muškarca i žene. Drukčije su, naime, držali oni zadojeni komunističkim, liberalnim i sličnim namislima. Takvi su doveli do toga da je tijekom XX. stoljeća ubijeno više od 600 osoba iz hijerarhije Crkve u Hrvata, a ubijeni iz puka Božjega broje se na stotine tisuća. Don Anto Baković o svemu je napisao knjigu *Hrvatski martirologij XX. stoljeća*. Odgovor je to na želju pape Ivana Pavla II. da se dolaskom novoga tisućljeća popišu žrtve komunističkog sustava. Biskup don Mile Bogović ozbiljno je sve shvatio pa je počeo graditi Crkvu hrvatskih mučenika i govoriti što je to zapravo mučeništvo. Kasnije iz svega izrasta Komisija HBK i BK BiH za hrvatski martirologij. Između ostaloga, do sada je održala simpozij *Hrvatski mučenici i žrtve iz vremena komunističke vladavine* te izdala zbornik radova. Uskoro će, uz Božju pomoć, biti i simpozij koji pobliže govori o samome mučeništvu. Komisija je već počela i s popisivanjem katoličkih žrtava iz vremena komunističke vladavine te s traženjem mučenika među njima. Na raznim stranama Crkve u Hrvata djeluje više postulatura i vicepostulatura, a neki se spremaju krenuti tim putem. Crkva se, dakle, pokrenula.

Ni država Hrvatska ni država BiH, gdje su Hrvati konstitutivan narod, na žalost ne idu tim putem. Svakako treba izdvojiti povjerenstva za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata u Herceg Bosni, BiH. Međutim, to je naum nastao odozdo, iz puka. U Hrvatskoj ni toga nema. Umjesto sustavne brige o nevino pobijenima ili o dostojnom zatvaranju povijesne stranice Drugoga svjetskog rata, tamo je sve zgurano pod Ministarstvo branitelja kojemu je »netko« zapovjedio da kad se već ne može postići da ne postoje posmrtni ostatci pobijenih, onda se može postići da se zatru svi drugi tragovi i time otupe ta događanja. U suprotnosti je to s rezolucijom Vijeća Europe koje je 23. kolovoza prozvalo Danom sjećanja na žrtve totalitarizama (nacionalsocijalizma, fašizma i komunizma) i pozvalo države da se suoče s tim teškim nasljedom. Ovdje to očito nije slučaj.

Zahvaljujući odgovornu radu (hvala svima), uspjeli smo pronaći i fra Martina Soptu i fra Slobodana Lončara. Pokopat ćemo ih u samostanskoj crkvi na Širokom Brijegu 7. veljače 2014. No, osim njihovih posmrtnih ostataka imamo i predmete koji su njima ili drugim pobijenim pripadali. A oni mnogo kažu o svemu.

Možemo zaključiti da se ne ćemo dati. Tko je s Bogom, taj je pobjednik, unatoč svim poteškoćama.

Mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Istraživanja	40
Podsjetnik	20	Pobijeni	44
Povijesne okolnosti	25	Nagradni natječaj	51
Povjerenstva	39	Razgovor	56